

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi

Sonja Leino

Yrittäjävähennyksen vaikutus toiminimen vero- suunnitteluun

Opinnäytetyö 2017

Tiivistelmä

Sonja Leino

Yrittäjävähennyksen vaikutus toiminimen verosuunnitteluun, 39 sivua, 1 liite

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2017

Ohjaajat: lehtori Tarja Muikku, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyön aiheena oli yrittäjävähennyksen vaikutus toiminimen verosuunnitteluun. Tavoitteena oli selvittää, onko yrittäjävähennyksellä vaikutusta toiminimen verosuunnitteluun ja millaisia vaikutukset ovat. Asiaa tutkittiin vähennyskelpoisten kulujen kautta. Tutkimuksella selvitettiin, onko olemassa vähennyskelpoisia kuluja, jotka olisi mahdollista siirtää vähennettäväksi yrittäjän henkilökoh-
taiseen verotukseen.

Tutkimusmenetelmä oli laadullinen ja aineistona toimivat verottajan ohjeet sekä teemahaastatteluilla kerätty aineisto. Tutkimus aloitettiin perehtymällä veroilmoitusten täyttöohjeisiin, joiden pohjalta laadittiin kyselylomake. Kyselylomakkeen avulla toteutettiin teemahaastattelut kahdelle alan asiantuntijalle.

Tutkimustulokseksi saatiin, että yrittäjävähennys tuo toiminimille uuden keinon verosuunnitteluun. Vähennyskelpoisten kulujen siirtäminen yrittäjän verotukseen tuo verohyötyä yrittäjävähennyksen ansiosta. Siirrettäviä vähennyskelpoisia kuluja löytyi yksi kappale, YEL-vakuutusmaksut. Jatkotutkimusaiheeksi ehdotettiin yrittäjävähennyksen vaikutusta eri yritysmuotojen verotuksen tasa-arvoisuuteen.

Asiasanat: toiminimi, yrittäjävähennys, vähennyskelpoinen kulu, verosuunnittelu

Abstract

Sonja Leino

The impact of entrepreneur deduction on the tax planning of a sole trader, 39 pages, 1 appendix

Saimaa University of Applied Sciences

Business Administration Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Accounting

Bachelor's Thesis 2017

Instructor: Ms Tarja Muikku, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

The subject of the thesis was the impact of the entrepreneurship deduction on the taxation of sole traders. The aim was to find out if the reduction has an impact on the tax planning of sole traders, and what kind of impact it has. The main idea was to examine deductible expenses. The purpose was to find out whether there are deductible expenses that could be deducted from the entrepreneur's personal taxation.

The research method was qualitative. The tax collector's indications and interviews of experts were used as material. The study was started by getting acquainted with the filling instructions for tax returns. After that a questionnaire was prepared. The questionnaire was used to conduct theme interviews with two field experts.

The result of the research was that the entrepreneur deduction has an impact on the taxation. Deductible expenses deduction in the taxation of entrepreneurs causes tax advantage. This is due to entrepreneur deduction. The only deductible expenses that can be reduced in entrepreneur's taxation is entrepreneur's pension insurance. A further research topic could be the effect of entrepreneurship reduction on the equality of taxation of various forms of business.

Keywords: sole trader, entrepreneur deduction, deductible expence, tax planning

Sisällys

1	Johdanto.....	5
1.1	Tavoitteet ja rajaukset.....	5
1.2	Tutkimusmenetelmät.....	6
1.3	Viitekehys ja tutkimuskysymykset.....	6
2	Toiminimi.....	7
3	Toiminimen verotus.....	8
3.1	Elinkeinotoiminnan verotettava tulos.....	9
3.2	Nettovarallisuus.....	10
	Varojen arvostaminen.....	11
3.3	Yrittäjän pääoma- ja ansiotulon verotus.....	12
3.4	Alijäämähyvytys.....	12
3.5	Yksityiskulujen erottaminen.....	13
3.6	Yksityisotot.....	15
4	Vähennyskelpoiset menot.....	16
4.1	Palkat.....	17
4.2	Matkakustannukset.....	17
4.3	Päivärahat.....	18
4.4	Edustusmenot.....	19
4.5	Autokulut.....	19
4.6	Työhuonevähennys.....	21
5	Varaukset ja poistot.....	21
5.1	Varaukset.....	21
5.2	Toimintavaraus.....	22
5.3	Hinnanlaskuvaraus.....	22
5.4	Jälleenhankintavaraus.....	23
5.5	Poistot.....	24
	Koneet ja kalusto.....	25
	Rakennukset ja rakennelmat.....	26
6	Yrittäjävähennys.....	26
6.1	Tausta.....	26
6.2	Vaikutus verotukseen.....	27
7	Tutkimusaineiston analyysi.....	27
7.1	Siirrettävät vähennyskelpoiset kulut.....	28
7.2	Mahdollisesti siirrettävät vähennyskelpoiset kulut.....	32
8	Yhteenvedo ja pohdinta.....	35
	Lähteet.....	37

Liitteet

Liite 1 Teemahaastattelujen kysymyslomake

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on yrittäjävähennyksen vaikutus toiminimen verosuunnitteluun. Aihe syntyi mielenkiinnosta tutkia uutta asiaa ja sen mukanaan tuomia vaikutuksia verosuunnitteluun. Yrittäjävähennys astui voimaan vuoden 2017 alusta, ja se on aiheena vielä niin uusi, että siitä ei ole saatavilla kattavia tutkimuksia, ohjeita tai kirjallisuutta. Verottaja ei ole julkaissut ohjeita vähennystä koskien, joten tutkimuksesta tulee olemaan hyötyä toiminimille, ja se antaa niille uutta tietoa verosuunnittelun keinoista. Mielenkiintoisinta on tutkia, löytyykö verotuksesta tällä hetkellä sellaisia kohtia, jotka mahdollistavat toiminimille uusia keinoja verosuunnitteluun yrittäjävähennyksen voimaan tultua.

Yrittäjävähennys koskee toiminimiä ja henkilöyhtiötä, mutta opinnäytetyössä keskitytään pelkästään toiminimiin, joita Suomessa on 203 562 kappaletta (Patentti- ja rekisterihallitus 2017). Aiheena yrittäjävähennys on siis erittäin ajankohtainen ja se koskettaa monia toimijoita Suomessa.

Opinnäytetyö rakentuu kahdesta osasta: teoriasta ja varsinaisesta tutkimusosuudesta. Teoriaosuudessa käydään läpi toiminimen verotuksen pääkohdat ja nostetaan esiin tutkimuksen kannalta olennaisia asioita. Teoriaosuus toimii pohjana tutkimukselle ja antaa kattavan tietopaketin toiminimien verotuksesta. Opinnäytetyön empiirisessä osassa käydään läpi tutkimuksen aikana tehtyjä havaintoja ja analysoidaan sen tuloksia sekä tehdään niiden pohjalta laskelmia. Laskelmien avulla pyritään havainnollistamaan löydettyjä tuloksia ja niiden merkitystä toiminimien verosuunnittelun kannalta.

1.1 Tavoitteet ja rajaukset

Teoriaosuuden tavoitteena on antaa kattava kuva toiminimien verotuksesta. Tämän lisäksi teoriaosuuden avulla pyritään selvittämään sellaisia kohtia verotuksesta, joissa voisi olla erilaisia toimintavaihtoehtoja.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, kuinka yrittäjävähennys käytännössä vaikuttaa toiminimen verosuunnitteluun. Tämä tapahtuu empiirisessä osiossa, jossa tutkitaan vähennyskelpoisten menojen käsittely mahdollisuuksia ja tehdään havaintojen pohjalta laskelmia. Laskelmat tehdään keksityillä luvuilla, jotta kaikki

yrittäjävähennyksen tuomat variaatiot saadaan käytyä lävitse. Laskelmien avulla selvitetään, kuinka vähennys vaikuttaa toiminimen verotukseen sekä millaiset ratkaisut verosuunnittelussa ovat yrittäjän kannalta edullisimmat yrittäjävähennys huomioon ottaen.

Empiirisessä osiossa tutkitaan, kuinka vähennyskelpoisten menojen kanssa kannattaa toimia, jotta yrittäjävähennyksestä saataisiin mahdollisimman suuri hyöty. Vähennyskelpoisten menojen osalta selvitetään, onko osa menoista mahdollista siirtää vähennettäväksi yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen ja jos on niin mitkä ja millä perusteella. Laskelmilla tutkitaan, minkälainen vaihtoehto on edullisin yrittäjälle vähennys huomioon ottaen. Tavoitteena on siis saada laskelmien avulla yksiselitteinen vastaus siihen, kuinka yrittäjän kannattaa toimia verosuunnittelua tehdessään.

Opinnäytetyö on rajattu koskemaan vain toiminimeä, henkilöyhtiöt on jätetty työn ulkopuolelle. Rajaukseen päädyttiin, sillä toiminimiä on Suomessa henkilöyhtiöitä enemmän, jolloin tutkimuksesta on hyöty laajemmalla kohderyhmälle ja näin vältetään liian laajalta aihekokonaisuudelta työn suhteen.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimusmenetelminä käytetään laadullisia eli kvalitatiivisia menetelmiä, sillä tavoitteena on uuden ilmiön kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Aikaisempia tutkimuksia aiheesta ei ole tehty. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 63.) Työ perustuu pitkälti teoriaan ja sen pohjana toimii alaan liittyvä kirjallisuus, lait ja internetlähteet sekä verottajan julkaisut.

Lisätietoa saamiseksi aiheesta tehdään teemahaastatteluja, jotka nauhoitetaan ja litteroidaan. Työn empiiriseen osuuteen tarvittava aineisto koostuu haastattelujen lisäksi verottajan elinkeinotoiminnan sekä henkilökohtaisen tulonlähteen verotukseen liittyvistä ohjeista.

1.3 Viitekehys ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu verotukseen liittyvistä laeista sekä verottajan aiemmista julkaisuista koskien toiminimen verotusta ja verosuunnittelua.

Opinnäytetyön tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Onko yrittäjävähennyksellä vaikutusta toiminimien verosuunnitteluun?
- Mitkä vähennyskelpoiset menot on mahdollista vähentää yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa?
- Minkälaiset ratkaisut ovat yrittäjälle edullisimpia verosuunnittelua tehdessä?

2 Toiminimi

Yksityinen henkilö voi Suomessa harjoittaa liiketoimintaa ilman, että perustaa erillistä yhtiötä sitä varten. Yksityisenä liikkeen- tai ammatinharjoittajana toimiminen onkin yksinkertaisin yrittämisen muoto ja usein myös helpoin tapa aloittaa yritystoiminta. (Salin 2013,10.)

Toiminimen perustaminen on melko yksinkertaista, sillä se ei edellytä pääompanosta omistajalta. Perustaminen tapahtuu täyttämällä perustamisilmoitus Y3. Yritys saa Y-tunnuksen, kun ilmoitus on kirjattu yritys- ja yhteisötietojärjestelmään (YTJ). Samalla ilmoituksella yrittäjä voi ilmoittautua esimerkiksi arvonlisävelvolliseksi ja kaupparekisteriin. Kaupparekisteriin rekisteröityminen ei ole pakollista liikkeen- ja ammatinharjoittajille. Rekisteröityminen on kuitenkin tehtävä, jos harjoittaa luvanvaraista elinkeinotoimintaa, elinkeinotoimintaa varten on omasta asunnosta erillinen, pysyvä toimipaikka, palveluksessa on muita henkilöitä kuin aviopuoliso, alaikäinen lapsi tai lapsenlapsi tai jos haluaa suojata valitsemansa toiminimen eli nimen, jonka on antanut yritykselleen. (Verohallinto 2017a.)

Yksityistä elinkeinon harjoittajaa kutsutaan joko liikkeen- tai ammatinharjoittajaksi. Ammatin harjoittaminen on usein liiketoiminnan harjoittamista pienimuotoisempaa toimintaa ja yrittäjän henkilökohtaisella ammattitaidolla on suurempi merkitys kuin liiketoiminnassa. Ammatinharjoittajia ovat yleensä esimerkiksi kamppaajat ja hierojat, kun taas vähittäiskauppa on yleensä liiketoimintaa. (Salin 2013,10.) Rajavedolla liikkeen- ja ammatinharjoittajan välillä ei kuitenkaan ole merkitystä kirjanpidon ja verotuksen kannalta. Molempia koskee kirjanpidon vaatimus, mutta ne ovat vapautettuja kahdenkertaisen kirjanpidon pitämisestä, jos enintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy: taseen loppusumma ylittää

100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin kolme henkilöä. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.)

Juridisesti termeillä ei myöskään ole eroa. Kummassakaan tapauksessa ei synny yrittäjästä erillistä oikeushenkilöä vaan kyseessä on elinkeinotoiminnan harjoittaminen ilman yhtiötä. (Salin 2013,10-11.) Liikkeen- ja ammatinharjoittaja toimii omissa nimissään ja vastaa henkilökohtaisesti taloudellisista sitoumuksistaan. Yleiskielessä termi yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole vakiintunut vaan usein luonnollisen henkilön harjoittamasta elinkeinotoiminnasta käytetään nimitystä yksityisliike, toiminimi tai ammatinharjoittaja. Termi toiminimi tarkoittaa tosiasiasa nimeä, jolla toimintaa harjoitetaan ja kaikilla yrityksillä tulee olla sellainen. (Verohallinto 2014.) Tässä työssä toiminimellä tarkoitetaan yksityistä elinkeinon harjoittajaa, sillä puhekielessä termi on vakiintunut käyttöön.

3 Toiminimen verotus

Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus tapahtuu yrittäjän kaikkien ansio- ja pääomatulojen perusteella ja häntä verotetaan luonnollisena henkilönä (Tomperi 2014,30). Elinkeinoiminnasta syntyvä yritystulo siis jaetaan pääomatuloksi ja ansiotuloksi, jotka lisätään yrittäjän muihin ansio- ja pääomatuloihin (Koponen 2013, 234). Elinkeinoiminnasta saadusta tulosta pääomatuloa on tuloverolain (jatkossa lyhenteellä TVL) mukaan 20 %:n vuotuinen tuotto, joka on laskettu elinkeinoiminnalle kuuluvasta nettovarallisuudesta. Ansiotuloa on taas kaikki tämän ylittävä osa. (Tomperi 2014, 30.)

Verovelvollinen voi kuitenkin vaatia, että jaettavan yritystulon pääoma-osuudeksi katsotaan 10 %:n vuotuista tuottoa vastaava määrä. Yrittäjä voi vaatia myös koko yritystulon katsomista ansiotuloksi eli pääomatulo-osuudeksi katsotaan tällöin 0 %:n osuus nettovarallisuudesta. Vaatimus tulee tehdä ennen verovuoden päättymistä veroilmoituslomakkeella. (Verohallinto 2017b.) Jos kyseessä on yrittäjäpuolisot, tulee heidän tehdä yhdessä vaatimus 10 %:n tai 0 %:n vuotuisen tuoton käyttämisestä. Tämä johtuu siitä, että vaatimus koskee molempien verotusta. Vaatimus on verovuosikohtainen, joten sen voi tehdä, vaikka haluaisi seuraavina vuosina pääomatulo-osuuden laskettavan muilla mahdollisilla prosenteilla. (Salin 2013, 54-55.)

Jaettava yritystulo katsotaan nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoittoja. Luovutusvoitolla tarkoitetaan luovutushinnan ja hankintamenon poistamattoman osan erotusta siltä osin kuin siitä ei ole muodostettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 43 §:ssä tarkoitettua jälleenhankintavarausta (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

3.1 Elinkeinotoiminnan verotettava tulos

Elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen määrä saadaan laskemalla elinkeinotoiminnan tulos ja vähentämällä siitä käytettävissä olevat aiempien verovuosien elinkeinotoiminnan tappiot. Verotettava tulos lasketaan elinkeinoverolain (jatkossa lyhenteellä EVL) mukaan ja veronalaisista tuloista vähennetään elinkeinotoiminnassa vähennyskelpoiset menot, menetykset, poistot ja varaukset. (Salin 2013, 77.) Näin saatu yritystulo jaetaan elinkeinonharjoittajan pääoma- ja ansiotuloksi.

Elinkeinotoiminnan veronalaisia tuloja ovat lähes kaikki tulot. Tällaisia ovat muun muassa tavaroiden ja palveluiden myynnistä saadut tulot sekä vuokratulot. Poikkeuksena ovat yrittäjän yritykseensä tekemät sijoitukset, jotka käsitellään sekä kirjanpidossa että verotuksessa oman pääoman sijoituksina. Myöskään vieraan pääoman sijoitukset, kuten pankkilaina, eivät ole tuloa. Verovapaita tuloja ovat pankkitalletuksille maksettu korko, veronpalautuksille laskettava palautuskorko, verotilin hyvityskorko sekä osuuskunnalta saatu korko 1500 euroon asti. Osittain veronalaista tuloa ovat esimerkiksi osingot. (Salin 2013, 77-79.)

Elinkeinotoiminnan verotuksessa vähennyskelpoisiin menoihin kuuluvat elinkeinotulo hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Menon vähennyskelpoisuus on tapauskohtaista ja riippuu siitä, kuinka läheisesti menot liittyvät yritystoimintaan. Menot, jotka liittyvät sekä elinkeinotoimintaan että yksityistalouteen, täytyy jakaa erillisiksi menoiksi. Näistä vähennyskelpoisia ovat vain elinkeinotoimintaan liittyvät menot. (Salin 2013, 80) Vähennyskelpoisia menoja käsitellään tarkemmin luvussa Vähennyskelpoiset menot.

3.2 Nettovarallisuus

Kun elinkeinotoiminnan tulosta jaetaan pääoma- ja ansiotuloon, laskennan pohjana toimii nettovarallisuus. Nettovarallisuus on elinkeinotoimintaan kuuluvien varojen ja velkojen erotus eli se saadaan, kun toiminimen veronalaisista varoista vähennetään velat. (Koponen 2013, 236.) Varoina ja velkoina otetaan huomioon vain yritystoimintaan kuuluvat varat ja velat. Yksityistalouden eli yrittäjän henkilökohtaiset varat ja velat eivät kuulu nettovarallisuuteen, vaikka ne sisältyisivät toiminimen kirjanpitoon ja taseeseen. (Ossa 2014, 184.)

Elinkeinotoiminnan varoja ovat esimerkiksi rakennukset, koneet ja kalusto sekä myyntisaamiset. Varoihin luetaan kuuluvaksi myös sellainen osittain yksityiskäytössä oleva omaisuus, jota käytetään yli 50 prosenttisesti yritystoiminnassa. Osakkeet luetaan kokonaan nettovarallisuuteen, vaikka niistä saatavat osingot ovat vain 75 % tai 85 % verotettavaa yritystoiminnan tuloa. Julkisesti noteeratun yhtiön maksamat osingot ovat 85 % veronalaisia ja muut kuin julkisesti noteeratun yhtiön osingot 75 %. Elinkeinotoiminnan velkoihin luetaan yritystoimintaan kohdistuvat velat. Velkojen ollessa varoja suuremmat, nettovarallisuutta ei muodostu ja tällöin yritystoiminnan tulos verotetaan kokonaan ansiotulona. (Verohallinto 2017c.)

Yksityisliikkeen tai ammatinharjoittajan nettovarallisuuteen ei lueta varoja, jotka ovat verottomilla tai lähdeveronalaisilla tileillä (Koponen 2013, 263). Tällaisia ovat esimerkiksi joukkovelkakirjat ja obligaatioiden verohuojennuslaissa tarkoitetut verovapaat talletukset (Ossa 2014, 184). Sijoitusrahasto-osuuksien kuuluminen yritystoimintaan taas ratkaistaan tapauskohtaisesti käyttötarkoituksen perusteella. Sijoituksen ollessa pitkäaikainen, sitä ei välttämättä pidetä elinkeinotoiminnan kannalta tarpeellisena varallisuutena, jolloin sijoituksen arvoa ei lueta nettovarallisuuteen. Myös muun rahoitusomaisuuden määrän kasvaessa suureksi verrattuna lyhytaikaisten velkojen määrään, kannattaa varautua siihen, että osaa rahoitusomaisuudesta pidetään verotuksessa yksityistalouden varoina. Edellytyksenä tähän on, ettei varoille pystytä osoittamaan käyttötarkoitusta, joka liittyy elinkeinotoimintaan. Elinkeinotoiminnan velkoihin taas ei huomioida verovelkoja, joita ei ole pantu maksuun ennen verovuoden päättymistä. (Koponen 2013, 236.)

Velkoihin ei myöskään lueta edellä mainittuihin talletuksiin liittyviä velkoja (Ossa 2014, 184).

Nettovarallisuuteen lisätään 30 % tilikauden päättymistä edeltäneiltä 12 kuukaudelta maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Nettovarallisuutta lisäävät palkat lasketaan siis siltä tilikaudelta, jonka verotuksesta on kysymys. Tämä poikkeaa pääomatulon laskemisesta, sillä sen perusteena on pääsäännön mukaan edellisen vuoden nettovarallisuus. (Koponen 2013, 237.)

Toiminimen nettovarallisuus lasketaan kyseistä verovuotta edeltävän taseen varoista ja veloista. Kuitenkin jos yritystoiminta on vasta kyseisenä vuonna aloitettua, nettovarallisuus lasketaan verovuoden päättyessä elinkeinotoimintaan kuuluvan nettovarallisuuden perusteella. (Koponen 2013, 236.)

Varojen arvostaminen

Nettovarallisuutta laskettaessa varojen arvostus tapahtuu pääsääntöisesti niiden poistamatta olevaan hankintamenuun. Poikkeuksia tähän on kuitenkin useampia. Käyttöomaisuuteen kuuluva kiinteistö arvostetaan sen verovuoden verotusarvoon, jonka nettovarallisuutta lasketaan. Tämä tapahtuu kuitenkin vain, jos verotusarvo on poistamatonta hankintamenua suurempi. Käyttöomaisuuden arvopaperit, huoneisto-osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet arvostetaan hankintamenua korkeampaan vertailuarvoon. (Verohallinto 2017d.)

Vaihto-omaisuus nettovarallisuutta laskettaessa arvostetaan hankintamenuun, josta on vähennetty mahdollinen arvonalentumisvähennys. Rahoitusomaisuus arvostetaan hankintamenuun, siihen kuuluvia saamia lukuun ottamatta. Saamiset arvostetaan nimellisarvoon. Näistä molemmista tulee olla tehtynä mahdolliset arvonalentumisvähennykset. Rahoitusomaisuuden arvopaperit ja sijoitusrahasto-osuuksien kohdalla tulee tehdä vertailu tuloverotuksessa poistamatta olevan hankintamenuun ja vertailuarvon välillä. (Verohallinto 2017d.)

Elinkeinoiminnan velat arvostetaan niiden nimellisarvoon. Jos velka on sidottu indeksiin tai muuhun vertailuarvoon, sen arvona pidetään muuttuneen vertailuperusteen mukaista arvoa. (Verohallinto 2017d.)

3.3 Yrittäjän pääoma- ja ansiotulon verotus

Yrittäjän elinkeinotoiminnastaan saamat tulot jaetaan ansio- ja pääomatuloihin, jotka verotetaan yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa, yhdessä muiden ansio- ja pääomatulojen kanssa.

Pääomatuloista maksetaan tuloveroa 30 prosenttia 30 000 euroon asti ja 30 000 euroa ylittävältä osalta maksetaan veroa 34 prosenttia. Pääomatuloista maksettava vero menee kokonaan valtiolle. Ansiotuloista maksetaan veroja progressiivisen tuloveroasteikon perusteella eli veron määrä riippuu ansiotulojen suuruudesta. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.) Ansiotuloista maksetaan valtion lisäksi veroja myös kunnalle sekä seurakunnalle, ja ne vaikuttavat lisäksi sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksuihin (Tomperi 2014, 23).

3.4 Alijäämähyvitys

Vaikka pääomatulot ja ansiotulot eriytetään verotuksessa, voidaan pääomatulolajista mahdollisesti syntyvää alijäämää käyttää hyödyksi ansiotulojen verotuksessa. Alijäämä tarkoittaa sitä, että pääomatuloihin kohdistuvat menot ovat suuremmat kuin pääomatulojen määrä. Pääomatuloista vähennetään tulonhankkimismenot, tulolähteen tappio sekä korot ja näin saadaan selville mahdollinen alijäämä. TVL:n mukaan sellaisessa tapauksessa, jossa verovelvollisella ei ole pääomatuloja eikä muita niistä tehtäviä vähennyksiä kuin korkoja, alijäämän määrä on sama kuin korkojen määrä. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 449.)

Alijäämähyvitys määritellään TVL:ssä seuraavasti. Hyvityksen määrä on pääomatulon tuloveroprosentin mukainen osuus syntyneestä pääomatulolajin alijäämästä. Toisin sanoen vuonna 2017 alijäämähyvityksen määrä on 30 prosenttia pääomatulon alijäämästä ja tätä vastaava osuus vähennetään ansiotuloista menevistä veroista. Hyvityksen enimmäismäärä on 1400 euroa ja sen laskennassa otetaan huomioon vain kyseisenä vuonna syntynyt pääomatulolajin alijäämä. Aiempina vuosina syntynyttä alijäämää eli tappiota ei siis ole mahdollista vähentää ansiotulojen verotuksessa. Alijäämähyvityksen enimmäismäärän ylittävää osuutta ei kuitenkaan menetetä vaan se vahvistetaan pääomatulolajin tappioksi. Näin syntyvä tappio voidaan vähentää seuraavan 10 vuoden aikana pääomatu-

loista, mutta sen perusteella ei voi enää myöhemmin vuosina saada alijäämähyvitystä ansiotulojen verotuksessa. Pääomatulolajin tappiota syntyy myös, jos ansiotuloista syntyvien verojen määrä ei riitä alijäämähyvityksen vähentämiseen. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 449-450, 454-455.)

Alijäämähyvityksen enimmäismäärään voidaan tietyissä tapauksissa tehdä korotuksia. Enimmäismäärää voidaan korottaa 400 euron suuruisella lapsikorotuksella, jos verovelvollisella on yksin tai yhdessä puolison kanssa alaikäinen lapsi elätettävänä. Jos lapsia on kaksi tai useampi, korotuksen yhteismäärä on 800 euroa. Lapsikorotus myönnetään ensisijaisesti puolisolle, jonka ansiotulojen valtion tulovero on suurempi. Puolisoiden vaatimuksesta se voidaan kuitenkin siirtää toiselle puolisolle. (Verohallinto 2017e.)

Toinen poikkeus alijäämähyvityksen määrään on alijäämähyvitys ensiasunnon ostoon otetun lainan koroista. Toisin sanoen, jos alijäämä on syntynyt ensiasunnon hankintaa varten otetun lainan koroista, korotetaan alijäämähyvityksen prosenttiosuutta 32 prosenttiin. Tämä ei kuitenkaan vaikuta alijäämähyvityksen enimmäismäärään, vaan se pysyy 1400 eurossa. Kyseisen korotuksen saa ensiasunnon käyttöönottovuodelta ja enintään yhdeksältä seuraavalta verovuodelta. (Verohallinto 2017e.)

Alijäämähyvitys vähennetään ensisijaisesti verovelvollisen ansiotuloista menevistä tuloveroista. Tämä tapahtuu niin, että ensin vähennetään valtioverotuksen invalidivähennys ja elatusvelvollisuusvähennys ja niiden jälkeen alijäämähyvitys. Alijäämähyvityksen määrä valtion tuloveroista voi kuitenkin olla enintään kolme neljäsosaa alijäämähyvityksen määrästä. Loppuosa vähennetään verovelvollisen valtiolle maksamasta tuloverosta, kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

3.5 Yksityiskulujen erottaminen

Toiminimessä toimiessaan on tavallista, että käyttöomaisuus voi olla sekä elinkeinotoiminnan käytössä että yksityis- eli yhteiskäytössä. Vaikka käyttöomaisuus olisi pääsääntöisesti elinkeinotoiminnan käytössä ja näin ollen kuuluisi nettovarallisuuteen, vähennetään elinkeinotoiminnan tulosta vain elinkeinotulon hankki-

misesta ja säilyttämisestä aiheutunut menon osa. Sitä osaa kuluista, joka on syntynyt yksityiskäytössä, ei siis saa vähentää elinkeinotoiminnan tulosta. Verotuksen tulolähdejaossa edellytetään tarkkaa erittelyä siitä, kuuluuko käyttöomaisuus elinkeinotoimintaan sekä siitä, kuinka kulut jaetaan tulolähteittäin. (Koponen 2013, 237-238).

Yksityiskäytön osalta syntyneet kulut voidaan vähentää henkilökohtaisen tulolähteen menoina, tai osassa tapauksista ne ovat vähennyskelvottomia elantomenoja. Suurimpia ongelmia yksityiskäytön ja elinkeinotoiminnan välillä aiheuttavat muun muassa puhelin- ja autokulut sekä tietokoneet ja kiinteistökulut. Esimerkiksi elinkeinotoiminnan käyttöön hankittu tietokone on vähennettävissä alenevin menojäännöspoistoin. Verottaja ei hyväksy kotona olevasta käytöltään vähäisestä tietokoneesta vähennettäväksi täyttä hankintamenoa vaan vetoaa koneen yksityiskäyttöön ja hyväksyy hankintamenosta vähennettäväksi vain osan. (Koponen 2013, 237-238.)

Yritystoiminnan ollessa vähäistä tai ammattitaitoon perustuvaa, yritystoimintaa harjoitetaan usein omasta kodista käsin. Tällaisessa tapauksessa yksityinen ammatin- tai liikkeenharjoittaja ei voi maksaa itselleen vuokraa toimitilasta. Toimitilan ylläpitämisestä aiheutuneet kulut saa kuitenkin vähentää elinkeinotoiminnan tuloksesta. (Koponen 2013, 237-238.) Kulut voidaan kohdistaa elinkeinotoimintaa joko todellisten kulujen tai työhuonevähennyksen kautta. Todellista kuluja käytettäessä kulut jaetaan pinta-alojen suhteessa ja vähennys tehdään kokonaisharkinnan mukaan. Todellisiin kuluihin perustuvaan vähennykseen vaikuttavat asunnon kokonaispinta-ala, liikevaihto sekä toimiala. Työhuonevähennys taas voidaan aina tehdä, kun työskennellään omasta kodista käsin. (Verohallinto 2017f.) Verohallinto vahvistaa työhuonevähennyksen määrän vuosittain. Vuonna 2016 se oli työhuonetta pääansiotulonsa hankkimiseen käytäville 820 euroa vuodessa. (Verohallinnon yhtenäistämisohe 2016.)

Jos yritystoimintaa taas harjoitetaan erikseen vuokratusta liiketilasta käsin, verottaja ei hyväksy ylivuokraa vähennyskelpoiseksi elinkeinotoiminnan tulosta, jos vuokranantaja on yrittäjän perheenjäsen. Ulkopuoliselle maksettu vuokra on normaalisti vähennyskelpoinen. Yrittäjän puoliso voi periä vuokraa, jos hän omistaa

toimitilan yksin tai yhdessä ulkopuolisten kanssa eikä osallistu elinkeinotoimintaan. Elinkeinonharjoittajan puolison maksama vuokra toiselle puolisolle ei kuitenkaan ole vähennyskelpoinen, jos elinkeinotoiminnan harjoittaja omistaa osan toimitilasta. (Koponen 2013, 237-238.)

3.6 Yksityisotot

Liikkeen- tai ammatinharjoittaja ei voi maksaa palkkaa itselleen tai puolisolleen (Salin 2013, 88). Elinkeinotoiminnan harjoittaja voi kuitenkin ottaa liikkeestään hyödykkeen yksityiskäyttöön. Tällöin hyödykkeellä ei enää tavoitella tuloa eli kyseessä ei ole tulolähteen siirto vaan yksityisotto, joka on elinkeinonharjoittajan omassa verotuksessa verovapaata tuloa. (Ossa 2014, 183.)

Liikkeen- ja ammatinharjoittajan ottaessa elinkeinotoiminnan vaihto- tai käyttöomaisuutta tai palveluksia omaan käyttöönsä, katsotaan luovutushinnaksi alkuperäistä hankintamenoa vastaava määrä tai sitä alempi todennäköinen luovutus-hinta. Esimerkiksi elintarvikkeet arvostetaan samaan hintaan kuin millä ne on ostettu. Arvon ollessa alentunut käytetään sisäänostohintaa alemmaa arvoa. Itse tuotetulle palvelulle ei pystytä määrittelemänä varsinaista hankintamenoa vaan tällöin yksityiskäytön osuudeksi luetaan asiakkailta perittävän hinnan sijaan työssä tarvittujen aineiden hankintahinta. Jos yksityiskäyttöön siirretyn käyttöomaisuuden käypä arvo ylittää verotuksessa poistamattoman hankintamenon, siirretään tehdyt ylipoistot takaisin veronalaiseksi elinkeinotuloksi. (Salin 2013, 121.)

Vaikka yksityisotot ovat ammatin- ja liikkeenharjoittajan henkilökohtaisessa verotuksessa verovapaita, niillä voi kuitenkin olla vaikutusta elinkeinotoiminnan verojen määrään ja niistä voi aiheutua omankäytön arvonlisävero (Salin 2013, 119). Yksityisottojen verovapaus perustuu siihen, että toiminimen elinkeinotoiminnan tulos verotetaan yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa (Verohallinto 2017g). Yksityisottoja ei kirjata tilikauden kuluiksi, joten ne eivät vaikuta verotettavaan tulokseen. Yksityisotoista ei siis makseta veroja nosto hetkellä, koska verot maksetaan koko yrityksen tuloksesta. (OP Kevytyrittäjä.)

Oman käytön arvonlisävero

Oman käytön arvonlisävero tarkoittaa sitä, että kun tavara, joka on ostettu alun perin arvonlisäverovähennykseen oikeuttavaan käyttöön ja josta on tehty arvonlisäverovähennys, otetaan yksityiseen kulutukseen eli arvonlisäverotuksessa vähennyskeltottomaan käyttöön, tulee suorittaa oman käytön arvonlisävero. Tavaroiden lisäksi oman käytön arvonlisävero koskee myös palveluita, jotka on tuotettu arvonlisäverollisen liiketoiminnan yhteydessä. (Salin 2013, 29-30.)

Liikkeen- ja ammatinharjoittajan ottaessa tavaroita omaan käyttöönsä ei kuitenkaan aina aiheudu oman käytön arvonlisäveron maksuvelvollisuutta. Huojennuksen mukaan veroa ei tarvitse maksaa vähäisestä omasta käytöstä, jonka rajana toimii 850 euroa vuodessa. Tämän yli menevältä osalta oman käytön arvonlisävero täytyy maksaa. Huojennus koskee kuitenkin vain tavaroita, jotka on alun perin hankittu vähennyskelpoiseen käyttöön, sekä itse tuotettuja tavaroita ja palveluita. Huojennusta ei siis voi soveltaa vähennysoikeuden jakamiseen johtavissa tilanteissa. Jos tavara tai palvelu otetaan vain osittain omaan käyttöön, maksetaan tällöin oman käytön arvonlisävero vain omaan käyttöön kuuluvalta osalta. (Salin 2013, 29-30.)

Veron määrää laskettaessa käytetään veron perusteena arvoa, jota pidetään tavaran tai palvelun ostohintana. Jos todennäköinen luovutushinta on tätä alempi, käytetään sitä veron perusteena. Itse tuotettujen tavaroiden ja palvelujen osalta veron perusteena toimii valmistamisesta tai suorittamisesta aiheutuneet välittömät ja välilliset kustannukset. (Salin 2013, 29-30.)

4 Vähennyskelpoiset menot

Vähennyskelpoisia menoja ovat kaikki sellaiset menot, jotka syntyvät elinkeinotulon hankkimisesta tai sen säilyttämisestä. Menon ei siis tarvitse tuottaa tuloa olakseen vähennyskelpoinen, vaan riittää että se on syntynyt tulonhankkimis- tai säilyttämistarkoituksessa. Tyypillisimpiä vähennyskelpoisia menoja ovat muun muassa vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden hankintamenot, palkat ja henkilösivukulut sekä vuokrat ja mainosmenot. (Tomperi 2014, 87-89.) Näiden lisäksi kaikki verotettavaa tuloa tuottaneet menot ovat vähennyskelpoisia (Koponen 2013, 37).

Menojen vähennyskelpoisuus on tapauskohtaista ja riippuu siitä, kuinka läheisesti ne liittyvät liiketoimintaan. Yksityistalouteen kuuluvat menot ovat vähennyskelvottomia ja joissakin tapauksissa myös elinkeinotoimintaan liittyvien menojen vähennyskelpoisuutta on rajoitettu. (Salin 2013, 80.) Vähennyskelvottomia ovat esimerkiksi yrittäjän elantomenoit sekä voitonjakoon käytetyt varat (Koponen 2013,37).

Jos menosta on vähennetty arvonlisävero, vähennyskelpoinen osa verotuksessa on tällöin arvonlisäverolla vähennetty määrä (Salin 2013, 80).

4.1 Palkat

Elinkeinoverolain mukaan sellaiset palkat, jotka johtuvat elinkeinotoiminnasta, ovat vähennyskelpoisia. Kyseisiin palkkoihin luetaan loma ja sairausajan palkka, sekä äitiysloman palkat ja työntekijälle annetut rahalahjat. Menot, jotka johtuvat luontoisetujen järjestämisestä, ovat myös vähennyskelpoisia. Vähennysoikeutta on kuitenkin rajoitettu elinkeinoverolaissa verovelvollisen puolisolle ja alle 14-vuotiaille lapsille maksettujen palkkojen osalta. (Tomperi 2014, 89-90.)

Palkkojen lisäksi henkilöstöstä aiheutuneet vakuutusmaksut ja heille maksetut eläkkeet ovat vähennyskelpoisia. Samoin kaikki sekä pakolliset että vapaaehtoiset henkilösivukulut saa vähentää. (Salin 2013, 88-89.)

4.2 Matkakustannukset

Työmatkat ja niihin sisältyvät kustannukset ovat pääsääntöisesti vähennyskelpoisia, kun ne on tehty työtehtävien hoitamista varten. Työmatkoiksi luetaan liike-, neuvottelu-, messu- ja kokousmatkat sekä näitä vastaavat matkat ja niihin saa sisältyä normaalia vapaa-aikaa työajan jälkeen. Työnantaja saa aina vähentää työntekijän matkasta aiheutuneet kustannukset, kun taas yrittäjän itsensä tekemä matka on vähennyskelpoinen vain, kun se on tehty työtehtävien hoitamista varten. Elinkeinoharjoittajan elantomatkat ovat vähennyskelvottomia, sillä ne laskeaan voitonjaoksi. (Koponen 2013, 45-46.)

Työnantaja saa vähentää myös työntekijöille sekä asiakkaille järjestettyjen palkintomatkojen kustannukset. Työntekijöiden sekä yrittäjän itsensä tekemät opintomatkat ovat vähennyskelpoisia edellyttäen, että ne on tehty tulonhankkimistarkoituksessa. Virkistysmatkat ovat vähennyskelvottomia. Jos samaan matkaan sisältyy sekä vähennyskelpoista että kelvotonta toimintaa, tulee menot jakaa niiden suhteessa ja kuluina saa vähentää vain vähennyskelpollisen osuuden. (Koponen 2013, 56-57.)

4.3 Päivärahat

Liikkeen- ja ammatinharjoittaja ei voi maksaa itselleen tai puolisolleen verovapaata päivärahaa, kuten ei voi maksaa palkkaakaan. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja saa kuitenkin vähentää palkansaajan verovapaan päivärahan enimmäismäärän sekä päivärahavähennyksen erotuksen tietyin edellytyksin lisävähennyksenä. Päivärahavähennys syntyy elinkeinotoimintaan liittyvästä matkasta aiheutuneista todellisista elantokustannuksista ja näillä kustannuksilla tarkoitetaan esimerkiksi ruokailua. (Salin 2013, 96-99.)

Yrittäjän tekemästä matkasta aiheutuneet elantokustannukset voi merkitä kuiluiksi kirjanpitoon ja vaatia lisäksi veroilmoituksella lisävähennyksenä palkansaajan päivärahan määrän ja kirjanpitoon kirjattujen lisääntyneiden elantokustannusten erotuksen. Jos kyseiset elantokustannukset ovat suuremmat kuin päivärahan määrä, vähennetään verotuksessa todelliset kustannukset. (Salin 2013, 96-99.)

Kaikki kustannukset eivät kuitenkaan ole lisääntyneitä elantokustannuksia vaan tavallisia elantokustannuksia, jotka olisivat syntyneet ilman matkaakin. Tällaisia kustannuksia ei saa vähentää verotuksessa. Rajan veto tavallisten ja lisääntyneiden elantokustannusten välillä on vaikeaa, joten usein on helpompaa jättää lisääntyneet elantokustannukset kirjaamatta kirjanpitoon ja vaatia veroilmoituksella verovapaan päivärahan suuruista lisävähennystä. (Salin 2013, 96-99.)

Matkan täytyy täyttää tietyt edellytykset, jotta päivärahavähennyksen voi tehdä. Matkan täytyy olla tilapäinen ja sen tulee suuntautua tavanomaisen toiminta-alueen ulkopuolelle. Matkan on myös kestettävä riittävän kauan ja kohteen on oltava riittävän kaukana. (Salin 2013, 96-99.)

4.4 Edustusmenot

Edustusmenoja ovat sellaiset menot, joilla pyritään uusien liikesuhteiden luomiseen, entisten säilyttämiseen tai parantamiseen sekä muilla tavoin liiketoiminnan edistämiseen. Edustusmenoilla pyritään helpottamaan ja edistämään liikeneuvotteluja ja näin ollen ne kohdistuvat asiakkaisiin, liiketuttaviin sekä sellaisiin henkilöihin, joilla on elinkeinotoiminnan kannalta merkitystä. Edustusmenot eivät siis voi kohdistua yrityksen työntekijöihin, hallintoelimiin tai omistajiin. (Koponen 2013, 49-50.)

Edustusmenojen vähennyskelpoisuutta on rajoitettu 50 prosenttiin. Tämä johtuu siitä, että niihin katsotaan sisältyvän elantokustannukseksi katsottavaa etua. (Koponen 2013,49-50.) Edustusmenot kirjataan kokonaisuudessaan kirjanpitoon, mutta vain puolet niistä voidaan merkitä veroilmoituksella vähennyskelpoisiksi elinkeinotoiminnan menoiksi. Vähennyskelpoinen määrä lasketaan arvonlisäverollisesta määrästä, sillä arvonlisäverovähennystä ei saa edustusmenoista tehdä lainkaan. (Salin 2013, 94.)

Edustamismenoihin kuuluvat esimerkiksi ravintolamenot ja edustuslahjat, edustusmatkoista aiheutuneet kulut sekä edustamisesta aiheutuneet palkat. Edustamismenot tulee erottaa mainos- ja markkinointimenoista, jotka ovat kokonaan vähennyskelpoisia. Nämä eroavat siinä, että edustustilaisuudet ovat yleensä suljettuja ja tarkoitettu vain rajatulle joukolle. Mainos- ja markkinointitilaisuudet taas ovat avoimia kaikille ja niiden tarkoituksena on yrityksen ja tuotteiden tekeminen tunnetuksi mahdollisimman laajasti. (Koponen 2013, 50-51.)

4.5 Autokulut

Autokulujen vähennyskelpoisuutta mietittäessä tulee ensin selvittää, kuuluuko auto elinkeinotoiminnan varoihin vai yksityisiin varoihin. Ratkaiseva tekijä asiassa on autolla ajatut kilometrit. Auto lasketaan kuuluvaksi elinkeinotoiminnan varoihin, jos sen pääasiallinen käyttö on elinkeinotoimintaan liittyvää. Pääasiallinen käyttö edellyttää, että autolla ajetuista kilometreistä yli puolet on kertynyt elinkeinotoimintaan liittyvistä ajoista. Muussa tapauksessa auto kuluu yksityisiin varoihin. Sillä ei ole merkitystä, onko auto merkitty kirjanpitoon vai ei. (Salin 2013, 80-86.)

Autolla ajetuista kilometreistä tulee pitää ajopäiväkirjaa, jotta voidaan selvittää, mihin varoihin auto kuuluu. Ajopäiväkirjaan merkitään elinkeinotoimintaan liittyvistä ajoista päivämäärä, ajon alku- ja päättymisajankohta ja tarvittaessa ajoreitti, matkamittarin lukema matkan alkaessa ja päättyessä sekä matkan pituus ja tarkoitus. Yksityisajojen osalta vähimmäisvaatimuksena on päiväys ja ajetun matkan pituus. Ajopäiväkirjasta tulee siis käydä ilmi verovuonna ajettu kokonaiskilometrimäärä. Ajopäiväkirjan lisäksi myös muu luotettava selvitys hyväksytään. (Salin 2013, 80-86.)

Elinkeinonharjoittaja ei saa maksaa itselleen tai puolisolleen verovapaita kilometrikorvauksia. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja saa kuitenkin vähentää joko autosta aiheutuneet todelliset menot tai palkansaajan verovapaata kilometrikorvausta vastaavan määrän elinkeinotoiminnan kuluna. (Salin 2013, 80-86.)

Jos auto kuuluu elinkeinotoiminnan varoihin, vähennetään sen menot verotuksessa kirjanpitoon merkittyjen todellisten menojen suuruusina. Jos menoja ei ole kirjattu kirjanpitoon, on auton käytöstä aiheutuneet kulut arvioitava ja niistä on laadittava laskema, josta selviää verovuonna ajettu kilometri määrä, kustannukset kilometriä kohden sekä elinkeinotoimintaan liittyvien ajojen kilometrimäärä ja niiden osuus kustannuksista. Vähennyskelpoisia ovat kuitenkin vain elinkeinotoimintaan liittyviin ajoihin kohdistuvat kulut. Yksityisajojen osuutta ei siis saa vähentää elinkeinotoiminnan kuluna. Yksityisajoja ovat esimerkiksi matkat asunnon ja pysyvän toimipaikan välillä. Tällaiset kulut saa vähentää esitäytetyllä veroilmoituksella yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuna. (Salin 2013, 80-86.)

Jos auto taas kuuluu liikkeen tai ammatinharjoittajan yksityisiin varoihin, saa elinkeinotoimintaan kuuluvista matkoista vähentää kuluina vähintään verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärää vastaava määrä. Jos kirjanpitoon merkityt kulut ovat kilometriä kohden pienemmät kuin verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärä, saa veroilmoituslomakkeelle 5 merkitä lisävähennykseksi kilometrikorvauksen enimmäismäärän ja kirjanpitoon merkittyjen todellisten menojen erotuksen. Jos todelliset menot kilometriä kohden ovat suuremmat kuin verovapaan kilometrikorvauksen määrä, lisävähennystä ei tehdä. Tällöin verotuksessa

vähennetään todellisten menojen määrä. Jos automenoja ei ole merkitty kirjanpitoon, on lisävähennyksen määrä tällöin suoraan verovapaan kilometrikorvauksen määrä. (Salin 2013, 80-86.)

4.6 Työhuonevähennys

Yrittäjän työskennellessä kotoa käsin, on hän oikeutettu vähentämään työhuoneesta aiheutuneet kulut tulonhankkimismenoina. Tällaisia menoja ovat esimerkiksi vuokra, lämmitys- ja valaistuskulut. Vähennys voidaan tehdä joko todellisten kulujen mukaan tai niin kutsuttuna työhuonevähennyksenä. (Verohallinto 2017h.)

Työhuonevähennys on tarkoitettu verovelvollisille, joille työnantaja ei ole järjestänyt työhuonetta tai työhön liittyy muuten paljon kotona tehtävää työtä. Työhuonevähennyksen määrästä säädetään vuosittain verottajan yhtenäistämisohjeessa ja vuonna 2016 vähennyksen määrät olivat seuraavat: 820 euroa/vuosi, jos työnantaja ei ole järjestänyt työhuonetta ja työhuonetta käytetään pääansiotulojen hankkimiseen, 410 euroa/vuosi, jos työhuonetta käytetään osapäiväisesti pääansiotulojen, pysyväisluontoisten sivutulojen tai huomattavien sivutulojen hankkimiseen ja 205 euroa/vuosi, jos asuntoa käytetään satunnaisten sivutulojen hankkimiseen. (Verohallinto 2017h.)

5 Varaukset ja poistot

5.1 Varaukset

Varaukset ovat vähennyksiä, jotka kirjataan kuluksi ennen kuin menon suorittamisvelvollisuus on syntynyt. Varsinaisesti varauksella tarkoitetaan vastaisten menojen ja menetysten kattamiseksi tehtyä varausta. Varaus on siis etukäteen tulosvaikutteisesti kirjattua meno. Kuluista varauksen erottaa juurikin se, että varausta vastaavaa menoa tai menetystä ei ole vielä syntynyt. (Ossa 2014, 165-167.)

Varaukset ovat poikkeuksia yleisistä jaksottamissäännöistä ja kaikki vähennyskelpoiset varaukset on kattavasti lueteltu EVL:ssa (Ossa 2014, 165-167). Varaukset saa vähentää kuluina vain, jos vastaavat kirjaukset on tehty kirjanpitoon. Kui-

tenkaan kirjanpidon palkolliset varaukset eivät yleensä ole vähennyskelpoisia verotuksessa (Koponen 2013,77). Varausten teko ei kuitenkaan ole pakollista. Jos varausta ei ole tehty, voidaan meno tai menetys vähentää myös yleisten jaksotamissääntöjen mukaan. (Ossa 2014, 165-167.)

Myös suoriteperusteella syntyneitä, mutta vielä maksamattomia menoja saataan välillä kutsua varauksiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi työntekijän ansaitsema kesälomakorvaus tai tilinpäätöksen perusteella laskettava jäännösvero. Näistä eristä ei kuitenkaan ole tarkoituksen mukaista käyttää nimeä varaus, sillä ne ovat lähinnä menojäämän tyyppisiä siirtovelkoja. (Koponen 2013, 77.)

5.2 Toimintavaraus

Liikkeen- ja ammatinharjoittaja saa verovuonna vähentää enintään 30 % toimintavarauksen. Varauksen määrä lasketaan tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätyksenalaisten palkkojen määrästä. Varauspohja määritetään siis maksettujen palkkojen perusteella ei suoriteperusteella. (Ossa 2014, 167.) Edellisten vuosien purkamattomat toimintavaraukset ja uusi toimintavaraus lasketaan yhteen ja ne eivät yhdessä saa ylittää 30 % edellä mainittujen palkkojen määrästä (Koponen 2013, 77). Yli menevä osuus on tuloutettava sinä verovuonna, jona enimmäismäärä on ylitetty (Ossa 2014, 167). Varaus tuloutuu kokonaan elinkeinotoimintaa lopetettaessa tai kun muut varauksen tekomahtollisuudet muuttuvat (Koponen 2013, 78).

Toimintavaraus on yksi keino, kun verovelvollinen tekee tulossuunnittelua. Hyvänä vuonna voi tehdä varauksen tai lisätä sitä maksimimäärään ja huonona vuonna taas purkaa varausta ja sitä kautta parantaa tulosta. (Koponen 2013, 78.)

5.3 Hinnanlaskuvaraus

Hinnanlaskuvarauksella varaudutaan vaihto-omaisuudeksi tilatun mutta toimittamattoman tavaran arvonalennukseen. Varaus voidaan tehdä, kun omaisuuden arvo on alentunut vähintään 10 prosenttia tilaushetken arvosta ja sen tekeminen verotuksessa edellyttää, että vastaava kirjaus on tehty myös kirjanpidossa. (Koponen 2013, 79-80.)

Varauksen avulla verovelvollinen voi vähentää hinnanlaskua vastaavan määrän tavaran hankintahinnasta jo ennen tavaran toimittamista. Tämä edellyttää, että ostohinta sopimuksessa on kiinteä. Näin ollen hinnanlaskuvarausta ei voi tehdä esimerkiksi tavaroista, joiden hinta on sidottu pörssimarkkinahintaan. (Koponen 2013, 79-80.)

Hinnanlaskuvaraus tehdään jokaisesta tavarasta tai tavaralajin hankintamenosta erikseen. Toimitusajan ollessa pitkä, tavaroiden hinta saattaa nousta varauksen teko vuotta seuraavan tilikauden aikana. Tällöin varausta ei tarvitse purkaa, mutta verovelvollinen voi halutessaan niin tehdä. (Koponen 2013, 79-80.)

5.4 Jälleenhankintavaraus

Jälleenhankintavarauksen avulla verovelvollinen voi estää toimitilan myynnistä syntyneen voiton sekä yrityksen omaisuuden tuhoutumisen seurauksena maksettavan vakuutuskorvauksen verottamisen. Varaus voidaan tehdä joko vakuutuskorvauksesta tai omaisuuden kauppahinnasta. (Koponen 2013, 80-81.)

Kuluvan käyttöomaisuuden osalta jälleenhankintavaraus voidaan tehdä, jos käyttöomaisuutta tuhoutuu esimerkiksi tulipalon tai muun vahinkotapahtuman johdosta. Varauksen avulla voidaan lykätä käyttöomaisuuden luovutusvoiton tuloutumista ja, sen suuruus on vahingonkorvauksen ja poistamattoman hankintamenon erotus. Kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavaraus koskee koneita, kalustoa ja muuta irtainta käyttöomaisuutta. (Ossa 2014, 170.)

Varauksella voidaan kattaa uuden kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoja, ja se saadaan muodostaa sekä irtaimen käyttöomaisuuden negatiivisesta meno-jäännöksestä että erillisinä poistokohteina käsiteltyjen käyttöomaisuushyödykkeiden poistamattoman hankintamenon ylittävästä vastikkeesta. Varauksen tehtyään tulee verovelvollisen hankkia ja ottaa käyttöön uutta mainitun laista käyttöomaisuutta verovuonna tai kahden seuraavan vuoden aikana. (Ossa 2014, 170.)

Omaisuuden kauppahinnasta varaus voidaan tehdä, kun verovelvollinen luovuttaa toimitilansa, rakennuksen tai huoneisto-osakkeen. Tällöin osasta myyntihintaa voidaan muodostaa jälleenhankintavaraus. Varauksen tekeminen on kuitenkin mahdollista vain rakennusten ja teknisten laitteiden osalta. Maapohjan osalta

jälleenhankintavarausta ei voi tehdä, jos kyseessä on kiinteistökauppa. Sitä ei myöskään voi tehdä vakuutuskorvauksesta, joka on saatu aineettomista oikeuksista tai maa-ainesten ottopaikan menettämisestä. Toimitilana pidetään verovelvollisen elinkeinotoiminnan välittömässä käytössä olevia tiloja. Tällaisia ovat esimerkiksi toimisto-, myymälä-, tehdas- ja varastotilat. (Koponen 2013, 81.)

Jälleenhankintavaraus muodostetaan verovelvollisen vaatimuksesta ja sen edellytyksenä on, että verovelvollinen jatkaa elinkeinotoimintaansa ja vastaava kirjaus on tehty kirjanpidossa. Mikäli verovelvollinen ei käytä varausta kahdessa vuodessa, tuloksi luettavaa määrää korotetaan tällöin 20 prosentilla. Verovirasto voi erityisistä syistä myöntää pidennystä jälleenhankintavarauksen käyttöaikaan. Pidennys voi olla enintään kolme vuotta ja mikäli varausta ei tässäkään ajassa käytetä, luetaan vähentämättä jäänyt osa 40 prosentilla korotettuna veronalaiseksi tuloksi. (Ossa 2014, 173.)

5.5 Poistot

Käyttöomaisuuden hankintamenoa ei voi yleensä vähentää kerralla kuluna, vaan se on jaksotettava useammalle vuodelle tekemällä siitä poistoja. Tällaista käyttöomaisuutta elinkeinotoiminnassa ovat esimerkiksi pysyvään käyttöön tarkoitetut hyödykkeet, kuten koneet ja kalusto sekä rakennukset. Poistojen tekemisen voi aloittaa sinä vuonna, jona hyödyke on otettu käyttöön, käyttöönoton ajankohdalla verovuoden aikana ei ole verotuksessa hyväksyttävän poiston kannalta merkitystä. Poistomenetelmä sekä verotuksessa hyväksyttävä poiston määrä riippuvat siitä, mistä käyttöomaisuushyödykkeestä on kyse. (Salin 2013, 102.)

Verotuksessa poistoina ei saa vähentää suurempaa määrää kuin mitä on kirjanpidossa vähennetty verovuonna ja aikaisempina verovuosina. Kirjanpidossa on kuitenkin mahdollista tehdä suunnitelman ylittäviä poistoja erityisestä syystä. Tällaisena syynä pidetään verotusta. Kirjanpidossa voidaan suunnitelman mukaisen poiston lisäksi tehdä poistoerokirjaus, jotta kulukirjaukset kirjanpidossa mahdollistaisivat verotuksen poistojen tekemisen. Suunnitelman ylittävät poistot tulee merkitä tuloslaskelmaan poistoeron lisäyksenä ja taseeseen vastaaviin pois-

toerona. Näin kertynyttä poistoeroa voidaan myöhemmin vähentää enintään tilikaudelta tehtävien suunnitelman mukaisten poistojen verran. (Koponen 2013, 64.)

Koneet ja kalusto

Koneiden ja kaluston osalta hankintameno tulee yleensä jaksottaa useammalle verovuodelle. Kuitenkin jos kyseessä on lyhytikäinen irtain käyttöomaisuus, saa sen kirjata kokonaan kuluksi käyttöönottovuonna. Lyhytikäiseksi irtaimeksi käyttöomaisuudeksi luetaan sellainen irtain käyttöomaisuus, jonka todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään kolme vuotta. Myös niin kutsutut pienhankinnat eli sellainen irtain käyttöomaisuus, jonka hankintameno on enintään 850 euroa, saa vähentää kokonaan käyttöönottovuonna. Pienhankintoja voi vähentää yhteensä 2500 euron arvosta verovuoden kuluina. (Salin 2013, 102-106.)

Muussa tapauksessa koneiden ja kaluston hankintameno poistetaan menojäännöspoistoina. Tällöin kaikkea irtaimeksi käyttöomaisuudeksi laskettavaa käsitellään yhtenä kokonaisuutena, ei yksittäisinä hyödykkeinä. Menojäännös muodostuu verovuonna käyttöön otettujen irtaimen omaisuuden hankintamenoista ja aikaisempina verovuosina poistamattomien hankintamenojen summasta, josta on vähennetty verovuonna myydyin irtaimen omaisuuden luovutushinnat sekä irtaimesta omaisuudesta saadut vakuutuskorvaukset. (Salin 2013, 102-106.)

Menojäännöksestä saa tehdä enintään 25 prosentin poiston verovuonna. Poiston voi vaatia myös 25 prosenttia pienempänä tai sen voi jättää kokonaan tekemättä verotuksessa. Tilikauden pituudella ei ole merkitystä poiston määrään. Alle 12 kuukauden tilikaudelta voi tehdä täyden poiston ja taas vastaavasti yli pitkältä tilikaudelta ei voi tehdä 25 prosenttia suurempaa poistoa. Poistoja käsitellään verotuksessa verovuosikohtaisesti. Tämä tarkoittaa, sitä että jos saman kalenterivuoden aikana päättyy poikkeuksellisesti kaksi tilikautta, muodostuu näistä yhdessä yksi verovuosi, jonka ajalta saa tehdä vain kerran 25 prosentin poiston. (Salin 2013, 102-106.)

Rakennukset ja rakennelmat

Rakennusten ja rakennelmien osalta poistot tehdään rakennus- ja rakennelma-kohtaisesti. Niistä ei siis muodosteta yhteistä menojäännöstä, kuten koneista ja kalustosta. Rakennuksen hankintamenoon verotuksessa kuuluu siitä maksettu kauppahinta tai rakentamiskulut sekä varainsiirtovero. Myös rakennuksen hankinnasta aiheutuneet menot ja perusparannusmenot lisätään hankintahintaan. (Koponen 2013, 69.)

Poistoprosentti riippuu rakennuksenkäyttötarkoituksesta ja poisto lasketaan aiempien vuosien poistojen jälkeen jäljellä olevasta hankintamenoista. Poiston voi jättää myös vaatimatta verotuksessa tai sitä voi vaatia tehtäväksi enimmäispoistoa pienemmällä määrällä. Enimmäispoistoprosentit käyttötarkoituksen mukaan ovat seuraavat: myymälä, varasto, tehdas tai muut vastaavat 7 %, asuinrakennus, toimisto tai ravintola 4 %, kevyet rakennelmat puusta 20 % ja polttoainesäiliöt ja vastaavat 20 %. (Salin 2013, 108.)

6 Yrittäjävähennys

6.1 Tausta

Yrittäjävähennys astui voimaan vuoden 2017 alussa ja se koskee toiminimiä sekä henkilöyhtiöitä. Yrittäjävähennyksen tarkoituksena on tasa-arvoistaa eri yritysmuotoja koskevaa verotusta ja kannustaa yritystoiminnan harjoittamiseen. Taustalla on vuonna 2014 voimaan tullut yhteisöveroalennus, jolloin yhteisöveroa laskettiin 24,5 prosentista 20 prosenttiin. Yhteisövero koskee vain osakeyhtiöitä, kun taas pääomaveron kiristykset, jotka tehtiin yhteisöveron laskemisen jälkeen koskevat kaikkia yritysmuotoja. Näin ollen muut yritysmuodot kuin osakeyhtiöt jäivät verotuksellisesti huonompaan asemaan. Tätä on tarkoitus korjata yrittäjävähennyksen avulla. (Yrittäjät 2016.)

Elinkeinonharjoittajia ja henkilöyhtiöitä sekä maataloutta verotetaan eri tavalla kuin osakeyhtiöitä ja niiden omistajia. Tämä perustuu yritysmuotojen toiminnan erilaisuuteen, eikä hallituksen esityksen mukaan voida saavuttaa täyttä tasapuolisuutta verotuksessa järjestelmän rakenteita muuttamatta. (HE 176/2016.)

6.2 Vaikutus verotukseen

Toiminimen kohdalla yrittäjävähenitys toimii niin, että yrityksessä saadusta elinkeinotoiminnan veronalaisesta tuloksesta vähennetään verotuksessa viisi prosenttia, kun tulos verotetaan luonnollisen henkilön tai kuolinpesän tulona. Vähennys tehdään elinkeinotoiminnan verovuoden tulosta, josta on vähennetty vähennyskelpoiset menot ja vanhat tappiot. Elinkeinotoiminnan tappio lasketaan EVL:n mukaan eikä yrittäjävähenitys vaikuta seuraavalle vuosille siirtyvän tappion määrään. Vanhan verovuoden tappio kuitenkin pienentää yrittäjävähenityksen laskentapohjaa sinä verovuonna, jolloin tappio vähennetään. Yrittäjävähenitys ei vaikuta tappion määrään, jos verovelvollinen vaatii tappion vähentämistä kokonaan tai osittain saman verovuoden pääomatuloistaan. Yrittäjävähenityksen jälkeen jäljelle jäävä määrä jaetaan verotettavaksi yrittäjän ansio- ja pääomatulona. (Alhola 2017.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia yrittäjävähenityksen tuomia vaikutuksia toiminimen verosuunnitteluun. Tämä tapahtuu tutkimusosiossa, josta lisää seuraavassa luvussa.

7 Tutkimusaineiston analyysi

Tutkimusosion tavoitteena oli selvittää, onko yrittäjävähenityksellä vaikutuksia toiminimen verosuunnitteluun ja jos on niin millaisia vaikutuksia. Tätä lähdettiin tutkimaan vähennyskelpoisten kulujen kautta. Tavoitteena oli selvittää, onko olemassa sellaisia vähennyskelpoisia kuluja, jotka voitaisiin vähentää yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa, esitäytetyllä verolomakkeella, elinkeinotoiminnan veroilmoituksen sijaan.

Tällaiset siirrettävät vähennyskelpoiset kulut toisivat toiminimen verosuunnitteluun uusia vaihtoehtoja yrittäjävähenityksen astuttua voimaan, sillä yrittäjävähenitys tehdään elinkeinotoiminnan tulosta, josta on vähennetty vähennyskelpoiset kulut. Jos vähennyskelpoisia kuluja voidaan siirtää yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen vähennettäviksi, elinkeinotoiminnan tulos jää suuremmaksi ja yrittä-

jävähennyksen euromääräinen osuus on suurempi. Tästä seuraa verohyötyä yrittäjän näkökulmasta, jos vähennyskelpoiset kulut saadaan vähennettyä esitäytetyllä veroilmoituksella.

Opinnäytetyön teoriaosuus toimi pohjana tutkimukselle, sillä siinä perehdyttiin kattavasti toiminimen verotuksen toimintatapoihin ja nostettiin esille tutkimuksessa tutkittavia asioita. Tutkimus pohjautui vahvasti teoriaan ja tutkimusaineistona käytettiin erilaisia verottajan ohjeita toiminimen ja palkansaajan verotusta koskien. Tutkimusmenetelmä oli laadullinen, sillä tavoitteena oli ymmärtää uutta ilmiötä kokonaisvaltaisesti ja aiempaa tutkimusta aiheesta ei ollut saatavilla.

Tutkimus aloitettiin tutkimalla esitäytetyn veroilmoituksen sekä elinkeinotoiminnan veroilmoituksen täyttöohjeita vuodelle 2016. Ohjeista pyrittiin löytämään sellaisia vähennyskelpoisia kuluja, joiden vähentäminen olisi mahdollista tehdä esitäytetyllä veroilmoituksella. Veroilmoitusten täyttöohjeiden lisäksi tutkimusaineistona toimi verohallinnon syventävät vero-ohjeet vähennyskelpoisiin kuluihin liittyen. Tutkittavia ohjeita olivat Matkakustannukset verotuksessa – ohje palkansaajalle, Verohallinnon yhtenäistämishjeet vuodelta 2016 toimitettavaa verotusta varten, Vähennykset – ilmoita itse nämä vähennykset sekä Tulonhankkimiskulut ansio-tuloista.

Veroilmoituksen ohjeiden tutkimisen ja niistä saatujen tulosten jälkeen asioihin kaivattiin lisää varmuutta. Tulosten pohjalta valmistettiin kyselylomake, joiden avulla haluttiin saada lisätietoa esille tulleiden vähennyskelpoisten kulujen käsittelystä verotuksessa. Tutkimusta jatkettiin tekemällä kaksi teemahaastattelu alan asiantuntijoille kyselylomakkeen pohjalta. Haastateltavana toimivat Kaakkois-Suomen verotoimiston työntekijä Tarja Okkonen sekä Veronmaksajien lakimies Jonna Iljäs. Okkosta käytiin tapaamassa ja haastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin. Iljäsksen haastattelu toteutettiin puhelimitse ja vastaukset kirjoitettiin ylös.

7.1 Siirrettävät vähennyskelpoiset kulut

Tutkimustuloksissa selvänä tapauksena nousi esiin YEL-vakuutus maksut. Yrittäjän itsensä maksamat pakolliset eläkevakuutusmaksut voi vähentää esitäytetyllä veroilmoituksella (Verohallinto 2017i). Elinkeinotoiminnan veroilmoituksen

täyttöohje tuki tätä havaintoa. YEL-maksut voidaan esittää elinkeinotoiminnan lomakkeella kohdassa vähennyskeltottomat kulut, jos ne sisältyvät kirjanpitoon mutta niitä ei ole vähennetty elinkeinotoiminnan kuluissa ja ne halutaan vähentää esitäytetyllä veroilmoituksella (Verohallinto 2017j). Eläkevakuutusmaksut voidaan siis vähentää joko omassa henkilökohtaisessa verotuksessa tai yrityksen verotuksessa riippuen siitä, kumpi maksut on maksanut. Tämä on mahdollista sen takia, että YEL-vakuutus maksuista on erikseen näin säädetty verotuksessa (Okkonen 2017).

YEL-vakuutuksen suhteen vastaus oli selvä ja havainnon merkitys on toiminimille melko suuri, sillä vakuutusmaksut ovat yksi suurista kulueristä yrityksessä. Alla on esitetty esimerkki laskelma siitä, minkälainen vaikutus vakuutusmaksujen vähentämisellä on verotukseen, jos ne vähennetään esitäytetyllä veroilmoituksella elinkeinotoiminnan veroilmoituksen sijaan.

Esimerkilaskelma

Yrityksen verovuoden tulos on 8500 euroa, nettovarallisuus 4000 euroa ja YEL-maksut 1000 euroa. Yrittäjän veroprosentti on 24 %.

- a) YEL-vakuutusmaksut vähennetään yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa yrittäjävähennys huomioon ottaen

Verovuoden tulos	8500 euroa
-vähennyskelpoiset menot	0 euroa
= elinkeinotoiminnan verotettava tulo	8500 euroa
-yrittäjävähennys 5 % (8500x5%)	425 euroa
= yrittäjän pääoma- ja ansiotuloina verotettavaksi jaettava tulos (8500-425)	8075 euroa

Nettovarallisuus 4000 euroa, pääomatulona verotetaan tästä 20 % eli 800 euroa. Loput verotetaan ansiotulona (8075-800) 7275 euroa.

Pääomatulot 800 euroa Ansiotulot 7275 euroa

veroa 30 % eli 240 euroa

vähennyskelpoiset menot 1000 euroa

verotettava ansiotulo 6275

veroa 24 % eli 1506 euroa

Verot yhteensä 240 euroa+ 1506 euroa = **1746** euroa

- b) YEL-vakuutusmaksut vähennetään elinkeinotoiminnan tuloista yrittäjävähennys huomioon ottaen

Verovuoden tulos 8500 euroa

-vähennyskelpoiset menot 1000 euroa

= elinkeinotoiminnan verotettava tulo 7500 euroa

-yrittäjävähennys 5 % (8500x5%) 375 euroa

= yrittäjän pääoma- ja ansiotuloina verotettavaksi jaettava

tulos (7500-375) 7125 euroa

Nettovarallisuus 4000 euroa, pääomatulona verotetaan tästä 20 % eli 800 euroa. Loput verotetaan ansiotulona (7125-800) 6325 euroa.

Pääomatulot 800 euroa

Ansiotulot 6325 euroa

veroa 30 % eli 240 euroa

vähennyskelpoiset menot 0 euroa

verotettava ansiotulo 6325

veroa 24 % eli 1518 euroa

Verot yhteensä 240 euroa+ 1506 euroa = **1758** euroa

- c) YEL-vakuutusmaksut vähennetään yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa ilman yrittäjävähennystä

Verovuoden tulos	8500 euroa
-vähennyskelpoiset menot	0 euroa
= elinkeinotoiminnan verotettava tulo	8500 euroa
= yrittäjän pääoma- ja ansiotuloina verotettavaksi jaettava tulos	8500 euroa

Nettovarallisuus 4000 euroa, pääomatulona verotetaan tästä 20 % eli 800 euroa. Loput verotetaan ansiotulona (8500-800) 7700 euroa.

Pääomatulot 800 euroa	Ansiotulot 7700 euroa
veroa 30 % eli 240 euroa	vähennyskelpoiset menot 1000 euroa
	verotettava ansiotulo 6700
	veroa 24 % eli 1608 euroa

Verot yhteensä 240 euroa+ 1506 euroa = **1848** euroa

d) YEL-vakuutusmaksut vähennetään elinkeinotoiminnan tuloista ilman yrittäjävähennystä

Verovuoden tulos	8500 euroa
-vähennyskelpoiset menot	1000 euroa
= elinkeinotoiminnan verotettava tulo	7500 euroa
= yrittäjän pääoma- ja ansiotuloina verotettavaksi jaettava tulos	7500 euroa

Nettovarallisuus 4000 euroa, pääomatulona verotetaan tästä 20 % eli 800 euroa. Loput verotetaan ansiotulona (7500-800) 6700 euroa.

Pääomatulot 800 euroa	Ansiotulot 6700 euroa
-----------------------	-----------------------

veroa 30 % eli 240 euroa

vähennyskelpoiset menot 0 euroa

verotettava ansiotulo 6700

veroa 24 % eli 1608 euroa

Verot yhteensä 240 euroa+ 1608 euroa = **1848** euroa

Laskelmista käy ilmi, millainen vaikutus YEL-vakuutuksen vähentämisellä yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa on yrittäjävähennyksen tultua voimaan. Vähennyskelpoisen kulun siirtäminen vähennettäväksi yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen tuo verohyödyn verrattuna tilanteeseen, jossa vähennyskelpoinen meno vähennetään elinkeinotoiminnan tulonlähteessä.

Laskelmat myös havainnoivat, kuinka aiemmin vähennyskelpoisen kulun käsitteilytavalla ei ole ollut merkitystä, sillä veron määrä on ollut sama molemmissa tapauksissa. Yrittäjävähennys tuo siis toiminimille uuden keinon verosuunnitteluun. Siirtämällä vähennyskelpoinen kulu, tässä tapauksessa YEL-vakuutusmaksut, vähennettäväksi esitäytetyllä verolomakkeella on mahdollista saada verohyötyä.

Verohyöty on sitä suurempi, mitä enemmän vähennyskelpoisia kuluja saa siirrettyä yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen vähennettäväksi. Seuraavassa luvussa 7.2 käydään läpi muita vähennyskelpoisia kuluja, joiden siirtäminen voisi olla mahdollista.

7.2 Mahdollisesti siirrettävät vähennyskelpoiset kulut

Verolomakkeiden ja verohallinnon ohjeiden tutkimisen pohjalta esiin nousi useita vähennyskelpoisia kuluja, joiden vähentäminen voisi olla mahdollista esitäytetyllä verolomakkeella. Suurimmassa osassa tapauksista vähennyskelpoisista kuluista löytyi mainintoja sekä esitäytetyn veroilmoituksen täyttöohjeesta että elinkeinotoiminnan veroilmoituksesta.

Verottajan muista ohjeista löytyi tarkempia esimerkkejä vähennyskelpoisten kulojen vähentämiseen, mutta usein tapaukset koskivat palkansaajaa ja tilannetta, jossa työnantaja ei ollut kyseisiä kuluja korvannut. Selkeää ohjetta ammatin- ja

liikkeenharjoittajan kohdalla ei ole. Toisaalta sellaisella ei ole aiemmin ollut tarvettakaan, sillä vasta yrittäjävähennyksen voimaan tultua vähennyskelpoisten kulujen siirtämisestä yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen syntyisi hyötyä verotusnäkökulmasta. Tämän myötä heräsi ajatus palkansaajan ohjeiden soveltamisesta sellaisiin toiminimen tapauksiin, joissa yrittäjä on itse maksanut kyseisen kulun. Tällaiset kulut voisi vähentää esitäytetyllä veroilmoituksella tulonhankkimiskuluina.

Tällaisia kuluja ovat työmatkakulut, jotka on tehty omalla autolla, sekä matkaan liittyvät päivärahat, ammattitaitoa ylläpitävät koulutukset, työhuonevähennys ja tulonhankkimiskuluksi laskettavat kulut, kuten kirjallisuus.

Työmatkakulut vähennetään elinkeinotoiminnan veroilmoituksella vähennyskelpoisten kulujen kohdassa ja mahdolliset työmatkasta syntyneet lisääntyneet elantokustannukset vähennetään lomakkeen kohdassa lisävähennykset (Verohallinto 2017j). Palkansaaja saa kuitenkin vähentää työmatkan kustannukset omassa verotuksessaan tulonhankkimiskuluina, jos työnantaja ei niitä ole korvannut (Verohallinto 2017k). Matkakulujen siirtäminen voisi siis olla mahdollista oletuksella, että työmatka on tehty yrittäjän yksityisomaisuuteen kuuluvalla autolla, jonka ajoista yksityisajoa on yli 50 prosenttia. Tämä pitää pystyä todentamaan luotettavalla ajopäiväkirjalla. Samaan kategoriaan kuuluu päiväraha työmatkoista. Yrittäjä ei voi sitä itselleen maksaa, kuten teoriaosuudesta käy ilmi, mutta ehtojen täyttyessä yrittäjä voi tehdä lisävähennyksen verotuksessaan. Vähennyksen siirtäminen yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen voisi kenties olla mahdollista, jos yrittäjä on itse maksanut matkan kulut.

Jos yrittäjä työskentelee omasta kotoa käsin, on hän oikeutettu työhuonevähennykseen. Vähennys on mainittu sekä esitäytetyn veroilmoituksen täyttöohjeessa, että elinkeinotoiminnan veroilmoituksen täyttöohjeessa. Palkansaaja voi vähentää työhuonevähennyksen omassa verotuksessaan, jos työnantaja ei ole järjestänyt työhuonetta (Verohallinnon yhtenäistämisohteet 2016). Työhuonevähennyksen tekeminen yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa voisi siis olla mahdollista.

Muita vähennyskelpoisia kuluja, jotka voisi mahdollisesti siirtää yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen vähennettäväksi tulonhankkimiskuluina, ovat esimerkiksi ammattikirjallisuus ja ammattitaitoa ylläpitävät koulutukset. Näiden siirtäminen voisi olla mahdollista siinä tapauksessa, että yrittäjä on itse maksanut kulut.

Veroviraston työntekijän mukaan YEL-vakuutus maksut ovat kuitenkin ainoa vähennyskelpoinen kulu, jonka siirtäminen on mahdollista yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen. Yrityksen kirjanpidon ulkopuolisista kuluista, kuten työmatkakuluista ja työhuonevähennyksestä annetaan selvitys elinkeinotoiminnan veroilmoituksella ja sen kautta ne siirretään vähennettäväksi elinkeinotoiminnan kuluina. Sellaiset elinkeinotoimintaan liittyvät kulut, jotka yrittäjä on itse maksanut, tulee kirjata yrityksen kirjanpitoon yksityistilien kautta. Verotuksessa vallitsee tulonlähdeajattelu, joten kaikki elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen kuuluvat kulut tulisi myös kohdistaa sinne. (Okkonen 2017.)

Samaa mieltä asiasta oli myös toinen haastateltava. Elinkeinotoiminnasta aiheutuneet kulut tulee vähentää EVL-tulolähteen tulosta. Kuitenkin, jos yrittäjällä on myös esimerkiksi ansiotuloja palkkatyöstä ja esimerkiksi itse ostettu kirjallisuus liittyy sekä palkkatyöhön että yritys toimintaan, on vähennyksen jakaminen näiden tulonlähteiden kesken mahdollista. Tällöin tulee kuitenkin olla valmis perusteellaan jakoperustetta verottajalle. Yrittäjällä tulee siis olla myös henkilökohtaisen tulolähteen tuloja, joista tulonhankkimisvähennyksiä voi tehdä esitetyllä veroilmoituksella. (Iljäs 2017.)

Haastattelujen perusteella muita siirrettäviä vähennyskelpoisia kuluja ei näytä olevan kuin YEL-vakuutus, jota käsitellään luvussa 7.1. Toki verotuksessa voi kokeilla omalla vastuulla menevätkö tässä kappaleessa käsitellyt vähennyskulut läpi verottajalle, mutta tämä on epätodennäköistä asiantuntijoiden vastausten perusteella.

8 Yhteenveto ja pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää yrittäjävähennyksen vaikutusta toiminimen verosuunnitteluun. Asiaa lähdettiin selvittämään vähennyskelpoisten kulujen kautta ja niiden käsittelyä tutkimalla pyrittiin löytämään uusia keinoja verosuunnitteluun. Tutkimus tuloksena saatiin, että yrittäjävähennys tuo toiminimien verosuunnitteluun uuden keinon. Siirtämällä vähennyskelpoisia kuluja vähennettäväksi yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen syntyy verohyötyä yrittäjälle. Tällaisia siirrettäviä vähennyskelpoisia kuluja löytyi tutkimuksessa varmasti vain yksi, YEL-vakuutusmaksut.

Mielestäni tutkimus oli onnistunut. Tavoitteet saavutettiin hyvin ja tutkimuskysymyksiin löydettiin vastaukset. Selkeää ja yksiselitteistä vastausta kaikkiin tutkimuskysymyksiin ei ehkä löytynyt, mutta verotuskin on usein tapaus kohtaista ja yhtä oikeaa vastausta ei aina voida antaa. Uutta tietoa toiminimi yrittäjille kuitenkin saatiin aiheeseen liittyen, joten tutkimus täytti tarkoituksensa.

Tutkimustuloksista on varmasti hyötyä toiminimille, vaikka esimerkkilaskelmista esiin käyvä verohyöty ei ole kovinkaan suuri. On kuitenkin muistettava, että laskelmien luvut olivat pieniä ja niiden tarkoituksena oli lähinnä havainnollistaa yrittäjävähennyksen vaikutusta.

Yrittäjävähennyksen vähennyskelpoisten kulujen avulla tuoma verohyödyn suuruus riippuu yrityksen tuloksesta, nettovarallisuudesta ja siirrettävien vähennyskelpoisten menojen suuruudesta. Toisille yrityksille verohyöty voi siis olla toisia suurempi, mutta hyöty on kuitenkin kaikille mahdollista saavuttaa, jos tutkimuksessa löydetyt asiat täyttyvät. Tulosten pohjalta yrittäjän voivat suunnitella verotustaan uudella tavalla, joka ei aiemmin ole ollut mahdollista tai ainakaan se ei ole tuonut verohyötyä. Uskon myös, että uusi verosuunnittelukeino on yrittäjille helppo ymmärtää, joten sitä tullaan luultavasti myös käyttämään hyväksi.

Tutkimusta voidaan pitää luotettavana, sillä se pohjautuu pitkälti verottajan antamiin ohjeistuksiin ja lisätietoa asioihin haettiin alan asiantuntijoilta. Asiantuntijoiden vastaukset vähennyskelpoisten kulujen suhteen olivat selkeitä ja vaihtoehtoisia käsittelytapoja ei heidän mielestään ole, YEL-vakuutusta lukuun ottamatta.

Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia lisää, kuinka suuri vaikutus erilaisilla tilanteilla on yrittäjävähennykseen ja sen tuomiin vaikutuksiin. Laskelmien avulla voisi tutkia verohyödyn määrää, kun verotettava tulo, nettovarallisuus ja vähennyskelpoiset kulut ovat erisuuruisia. Lisäksi voisi tutkia yrittäjävähennyksen vaikutusta toiminnan verotukseen eli kuinka paljon yrittäjävähennys itsessään laskee toiminnan verotusta. Aiheeseen liittyen voisi myös tutkia, kuinka yrittäjävähennys vaikuttaa yritysmuotojen verotuksen tasa-arvoisuuteen. Yrittäjävähennyksen tarkoituksena oli tasa-arvoistaa yritysmuotojen verotuksessa vallinnutta epätasa-arvoa ja tämän toteutumista käytännössä voisi olla mielenkiintoista tutkia.

Lähteet

Alhola, K. 2017. Tili- ja veropäivät 2017. Yrittäjän verotus -materiaali.

HE 176/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjävähennystä koskevaiksi lainsäädännöksi. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2016/20160176#idp952736> Luettu 3.3.2017.

Iljäs, J. Veronmaksajien lakimies. Puhelinhaastattelu 20.10.2017.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Koponen, J. 2013. Yrittäjän verokäsikirja. Helsinki: Verotieto Oy.

Okkonen, T. Kaakkois-Suomen verotoimisto. Lappeenranta. Haastattelu 12.10.2017.

OP Kevytyrittäjä. Toiminimen verotus. <https://op-kevytyrittaja.fi/yrittajan-opaat/toiminimen-verotus> Luettu 20.8.2017.

Ossa, J. 2014. Yritystoiminnan verotus. Helsingin Kamari Oy.

Patentti- ja rekisterihallitus 2017. Kaupparekisteri. Tilastoja. Yritysten lukumäärät. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html> Luettu 16.4.2017

Salin, M. 2013. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan verokirja. Helsinki: Verotieto Oy.

Tomperi, S. 2014. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Verohallinnon julkaisu. 2012. Henkilöverotuksen käsikirja 2012. Helsinki: Edita Prima Oy.

Verohallinnon yhtenäistämishjeet vuodelta 2016 toimitettavaa verotusta varten. <https://www.vero.fi/contentassets/2e54ad1d5b984bf9b5189bd6b7cd88e4/yhtenaistamisohje2016.pdf> Luettu 20.8.2017.

Verohallinto. 2014. Yritykset ja yhteisöt. Yrityksen elinkaari. Uusi yritys. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja. Yleistä tietoa liikkeen- ja ammatinharjoittajana toimimisesta. [http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Perustaminen/Yleista_tietoa_liikkeen_ja_ammattinharjoi\(34735\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Perustaminen/Yleista_tietoa_liikkeen_ja_ammattinharjoi(34735)) Luettu 19.6.2017.

Verohallinto 2017a. Yritykset ja yhteisöt. Yrityksen elinkaari. Uusi yritys. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yrityksen-elinkaari/uusi-yritys/liikkeen-ja-ammattinharjoittaja/> Luettu 2.7.2017.

Verohallinto 2017b. Yritykset ja yhteisöt. Tietoa yritysverotuksesta. Tuloverotus. Liikkeen- tai ammatinharjoittaja. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/> Luettu 1.7.2017.

Verohallinto 2017c. Yritykset ja yhteisöt. Tietoa yritysverotuksesta. Tuloverotus. Liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/elinkeinotoiminnan_nettovarallisuus/ Luettu 1.7.2017.

Verohallinto 2017d. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan nettovarallisuus tuloverotuksessa. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48564/liikkeen_ja_ammattinharjoittajan_elinkei/ Luettu 2.7.2017.

Verohallinto 2017e. Henkilöasiakkaat. Omaisuus. Velat ja korot. Alijäämähyvitys. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/velat_ja_korot/alijaamahyvitys/ Luettu 23.7.2017.

Verohallinto 2017f. Yritykset ja yhteisöt. Tietoa yritysverotuksesta. Tuloverotus. Liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Elinkeinotoiminnan tuotot ja kulut. Työtilan vuokra. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/elinkeinotoiminnan_tuotot_ja_kulut/tyotilan_vuokr/ Luettu 20.8.2017.

Verohallinto 2017g. Yritykset ja yhteisöt. Tietoa yritysverotuksesta. Tuloverotus. Liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Elinkeinotoiminnan tuotot ja kulut. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/elinkeinotoiminnan_tuotot_ja_kulut/ Luettu 20.8.2017.

Verohallinto 2017h. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Tulonhankkimiskulut ansiotuloista. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48490/tulonhankkimiskulut_ansiotuloista/#5.3-työhuonevähennys Luettu 2.10.2017.

Verohallinto 2017i. Tietoa Verohallinnosta. Yhteystiedot ja asiointi. Lomakkeet. Esitetyt veroilmoituksen tarkistaminen ja korjaaminen, yksityiskohtainen täyttöohje 2016. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/lomakkeet/tayttoohjeet/esitaytetyn_veroilmoituksen_tarkistamin2/ Luettu 14.9.2017.

Verohallinto 2017j. Tietoa Verohallinnosta. Yhteystiedot ja asiointi. Lomakkeet. 5 Elinkeinotoiminnan veroilmoitus – liikkeen- tai ammatinharjoittaja, yksityiskohtainen täyttöohje. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/lomakkeet/tayttoohjeet/5_elinkeinotoiminnan_veroilmoitus__liik3/ Luettu 14.9.2017.

Verohallinto 2017k. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Matkakustannukset verotuksessa – ohje palkansaajille. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48861/matkakustannukset_verotuksessa__ohje_pa3/ Luettu 14.9.2017.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Yrittäjät. 2016. Yrittäjävähennys voimaan tammikuussa. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/546982-yrittajavahennys-voimaan-tammikuussa> Luettu 15.3.2017.

Kaikki tapaukset käsittelevät toiminimeen liittyviä vähennyskelpoisia kuluja. YEL-vakuutusmaksut on mahdollista vähentää joko elinkeinotoiminnan verolomakkeella tai yrittäjän esitetyllä veroilmoituksella riippuen siitä, onko maksut maksettu yrityksen varoista vai onko yrittäjä itse maksanut ne.

Onko muita sellaisia vähennyskelpoisia kuluja, jotka voisi siirtää vähennettäväksi esitetyllä veroilmoituksella elinkeinotoiminnan verolomakkeen sijaan?

Miten verotuksessa käsitellään työmatkakulut, kun käytetään yrittäjän yksityisomaisuuteen kuuluvaa autoa?

- oletuksella että yksityisajoja on yli 50% kokonaisajo määrästä
- jos vähennys tehdään elinkeinotoiminnan verolomakkeella, onko vähennys silloin saman suuruinen kuin palkansaajan kilometrikorvaus
- onko tällaiset matkakulut mahdollista vähentää yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa esitetyllä veroilmoituksella
- jos tämä on mahdollista, paljonko vähennyksen määrä tällöin on?

Entä työmatkojen päivärahat, onko ne mahdollista vähentää esitetyllä veroilmoituksella?

Jos yrittäjä osallistuu ammattitaitoa ylläpitävään koulutukseen, jonka hän maksaa itse, onko tämä mahdollista vähentää esitetyllä veroilmoituksella esim. tulonhankkimiskuluna?

Entä onko muita vähennyskelpoisia kuluja mahdollista siirtää vähennettäväksi esitetyllä veroilmoituksella elinkeinotoiminnan verolomakkeen sijaan? Esimerkiksi yritystoimintaan liittyvä kirjallisuus, jonka yrittäjä on itse maksanut.

Jos yrittäjä työskentelee kotoa käsin, voiko työhuonevähennyksen tehdä esitetyllä veroilmoituksella?